

Nº 3 setembre - desembre 2005

Editorial

37 milions de persones d'arreu del món són cegues. L'estadística ens diu que, al nombre d'invidents, s'hi afegeix un de nou cada 5 segons que passen; en el cas dels nens, la xifra és encara més preocupant: un cada minut. El 90% dels cecs viuen als països denominats del tercer món. I el més impactant de tot és que, en el 80% dels casos, la ceguesa és curable o es pot prevenir.

Totes aquestes dades, presentades per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i per l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa, conjuntament amb l'experiència que ha anat adquirint la Fundació en les desenes de comissions mèdiques que ha dut a terme des de la seva creació, són el motiu pel qual Ulls del Món ha assumit el compromís de treballar activament, en coordinació amb les institucions públiques, i donar suport al Dret Universal a la Visió.

La Fundació seguirà actuant en la prevenció i cura de la ceguesa evitable als països més pobres, no només amb la seva presència, sinó també amb la formació del personal local i amb la dotació dels equipaments necessaris per millorar l'assistència oftalmològica en els territoris que més ho necessiten.

A tots els qui ens ajudeu a fer-ho possible, us donem les gràcies i us desitgem un Bon Nadal i un 2006 ple de llum!

Ulls del Món present al 82è Congrés de la SEO

Ulls del Món va ser present al 82è Congrés de la Societat Espanyola d'Oftalmologia, celebrat entre el 21 i el 24 de setembre a Saragossa. Metges i instrumentistes participants en el congrés van interessar-se per les activitats que desenvolupa la Fundació, i més de 25 van voler conèixer més detalls sobre les activitats de voluntariat que estan en marxa.

IV Nit dels Ulls del Món a Biscaia

El passat 10 de novembre va tenir lloc el sopar solidari de la Fundació Ulls del Món al Palau Artaza de Leioa (Biscaia) presidit pel Lehendakari Juan José Ibarretxe. El periodista Pedro García Larragan i l'actriu Nina varen ser els encarregats de presentar l'acte, en el qual va actuar la mateixa Nina i el cantant basc Mikel Erentxun.

Aquest sopar, que cada any celebra la Fundació per recaptar fons destinats a finançar les seves activitats de cooperació al desenvolupament oftalmològic, va comptar enguany amb l'assistència de destacats membres de l'àmbit polític, social, sanitari oftalmològic, cultural i empresarial d'Euskadi.

A més del Lehendakari, va ser significativa la presència de Carlos Samaniego, tinent diputat general de la Diputació Foral d'Àlava, José Luís Bilbao, diputat general de la Diputació Foral de Bizkaia, Joxe Juan González de Txabarri, diputat general de la Diputació Foral de Guipuzkoa, Íñigo Lamarca, Ararteko (Defensor del Poble del País Basc), Carlos Etxepare, president de la Kutxa, i Karmelo Sáinz de la Maza, alcalde de Leioa i president d'Eudel (Federació de Municipis Bascos).

Exposició fotogràfica 'Ulls d'Inhambane' i reportatge a 'La Vanguardia'

El passat 13 d'octubre, el gerent de l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària, Jordi Varela, i el president de la Fundació Ulls del Món, Rafael Ribó, van inaugurar l'exposició fotogràfica 'Ulls d'Inhambane', que va poder-se visitar al passadís central de l'Hospital del Mar de Barcelona fins al 15 de novembre. Les fotografies de l'exposició són obra de la reportera gràfica Elisenda Pons, voluntària de la Fundació, que ha estat testimoni de les activitats de cooperació al desenvolupament que Ulls del Món du a terme a la província d'Inhambane, Moçambic.

Així mateix, La Vanguardia va publicar el diumenge 30 d'octubre un reportatge elaborat per la periodista Patrícia Fernández-Deu amb fotografies d'Elisenda Pons que explica el treball de la Fundació a Inhambane.

Ulls del Món signa un conveni amb l'IMAS i el Memorial Cristóbal Garrigosa

El president del Consell d'Administració de l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària (IMAS), José Ignacio Cuervo, la presidenta del Memorial Cristóbal Garrigosa, Diana Garrigosa, i el president de la Fundació Ulls del Món, Rafael Ribó, van signar el passat 17 de novembre un conveni de col·laboració que preveu, entre altres activitats, la formació a Barcelona, en l'especialitat d'oftalmologia, de metges provinents de països empobrits on actua la Fundació.

El Sàhara rep noves comissions quirúrgiques i de formació

El passat 16 de setembre va desplaçar-se als campaments de refugiats sahrauís de Tindouf una comissió d'optometristes formada per Beatriz Martín, Montserrat Morató i Vanessa Budi, i la logista Maria Teresa Cano, per tal de continuar les activitats de formació als òptics locals. Durant quinze dies aquest equip va formar els òptics de les diferents wilayes i va facilitar els equipaments i materials necessaris, com

ara una biseladora automàtica i una plantilladora, a més de recanvis per als equipaments existents, muntures, lents en brut i ulleres de presbícia.

El 30 del mateix mes arribava també a Tindouf una comissió mèdica integrada per les oftalmòlogues Teresa Noguer, Eulàlia Rusiñol i Olga Iturralde, l'anestesiista David Singer, la instrumentista Montse Carol i els optometristes Rubén Darío Fernández i Maribel Espino. L'equip va treballar amb els òptics locals en la revisió dels equipaments de taller i consulta. També va impartir un curs de formació en estrabismes i altres deficiències visuals, a més de passar consulta a 348 adults i 264 nens, i de realitzar 52 intervencions a malalts amb diferents patologies oculars.

Una darrera comissió quirúrgica formada per professionals sanitaris bascos ha tornat recentment del Sàhara després d'haver realitzat activitats de consulta i cirurgia als pacients sahrauís afectats de diverses patologies oculars.

Els oftalmòlegs Maria Cristina Aranzasti i Miguel Pedro Seminario, l'anestesiista Cristina González, les instrumentistes Adriana Díaz i Miren Arantzazu Rived, l'òptica Begoña Medel i la logista Elena Blesa, juntament amb el doctor sahrauí Khalil Khatri, becat per la Fundació, formaven part de l'expedició, en la qual ha col·laborat l'empresa farmacèutica Novartis Ophthalmics d'acord amb el conveni signat amb la Fundació.

Ulls del Món avança en el programa Ulls de Bolívia

En el marc del programa 'Ulls de Bolívia', una comissió quirúrgica formada per l'oftalmòleg Rubén Ángeles Figueroa, l'instrumentista Juan Luís Valenzuela i l'optometrista Salut Albà, van col·laborar, des del 16 de setembre fins a l'1 d'octubre, amb els professionals de l'Hospital Municipal Boliviano Holandés de El Alto en l'atenció oftalmològica i òptica de la població local sense recursos econòmics. Es van realitzar 51 intervencions i 493 consultes.

El 30 de setembre, l'oftalmòloga Carolina Pallars i la instrumentista Carme Saurí varen impartir el primer curs de formació de l'any 2005 en patologies oculars, destinat a tractar el glaucoma, al professionals de l'Institut Nacional d'Oftalmologia de Bolívia. A mitjans de novembre l'oftalmòleg José Juan Martínez va donar el segon curs, centrat en la retinopatia diabètica. Recentment, l'oftalmòleg Javier Bardavío va tancar aquests cursos de formació en la subespecialitat de glaucoma i inclosos en el projecte 'Ulls de Bolívia - cursos de capacitació i actualització per a oftalmòlegs'.

A finals de novembre un grup de professionals sanitaris valencians, format per Rosario Martínez, Vicente Chaqués, Consuelo Arroyo, Alfons Margalef i María Isabel Barberà, varen formar la quarta comissió quirúrgica que aquest any ha viatjat a Bolívia. L'equip va realitzar un total de 450 consultes i va practicar 50 intervencions.

Darreres comissions mèdiques i de formació a Inhambane i Maputo

Els oftalmòlegs Iñaki Genua i Fabiola Eder i les instrumentistes Izaskun Ferrer i Mariví Zubizarreta, tots ells d'Euskadi, van treballar des del 23 de setembre fins al 10 d'octubre a l'Hospital Provincial d'Inhambane, Moçambic, en l'atenció a la població més pobre que pateix deficiències visuals. L'equip del Dr. Genua va realitzar 117 cirurgies i 381 consultes.

D'altra banda, la doctora portuguesa Lurdana Gómes, especialista en retina, va desplaçar-se el 14 d'octubre a l'Hospital Central de Maputo, per continuar la formació del personal sanitari del centre especialitzat en malalties de la retina.

El Dr. Carlos Móser, cap del servei d'oftalmologia de l'Hospital General d'Hospitalet de Llobregat i supervisor mèdic del programa 'Ulls de Moçambic' va encapçalar a finals d'octubre una comissió mèdica formada per l'oftalmòleg Tony Salvador i els instrumentistes Sònia Martínez, Mª Ángeles Monzón i Fernando Gutiérrez. Aquesta comissió, a més de realitzar 507 consultes i 170 intervencions, va continuar amb la formació del personal local. L'equip va avaluar els resultats assolits durant l'any

2005, analitzant, a més, les possibles millores per al futur. La darrera comissió de formació d'aquest any a Maputo la integraven l'oftalmòleg Xavier Corretger i l'instrumentista Ricardo Casaroli-Marano. Els professionals varen continuar amb la formació en la subespecialitat d'oculoplàstia pels oftalmòlegs i residents de l'Hospital Central de Maputo. Es complia així una de les demandes que la cap del Servei Nacional d'Oftalmologia de Moçambic, la Dra. Yolanda Zambujo, va sol·licitar a la Fundació.

Joan Barril ofereix el Premi Nacional de Televisió a la Fundació

El periodista català Joan Barril, guardonat amb el Premi Nacional de Televisió pel programa l'Illa del Tresor, del Canal 33, va decidir atorgar la dotació econòmica del premi a la Fundació Ulls del Món, amb la qual col·labora periòdicament.

Joan Barril va expressar el desig de poder contribuir al finançament de les activitats de cooperació al desenvolupament oftalmològic que du a terme la Fundació Ulls del Món en els països pobres.

L'Entrevista

Nom: Yolanda Teresa do Carmo Zambujo

Edat: 52

Professió: metge oftalmòloga

Vaig néixer a: Maputo, on visc actualment

Col·laboro amb Ulls del Món: des del 2002

Ulls del Món m'ha facilitat la possibilitat de seguir aquests dies un programa d'actualització a l'Institut de Microcirurgia Ocular (IMO) de Barcelona i a l'Hospital General de l'Hospitalet

En què consisteix la seva feina?

Treballa al Ministeri de Salut com a directora del Servei Nacional d'Oftalmologia per a tot Moçambic. També dirigeix l'equip d'oftalmologia de l'Hospital General de Maputo.

On només hi ha tres oftalmòlegs residents...

N'hi ha tres de residents i quatre moçambiquesos formats al país. Efectivament, tots ells són a l'Hospital Central de Maputo, a l'equip que dirigeixo.

Com va començar el seu contacte amb la Fundació Ulls del Món?

En realitat va ser la Fundació la que va entrar en contacte amb nosaltres, en la primera visita que Rafael Ribó, Núria Ramon, i el doctor Corcóstegui van fer a Maputo. Vàrem parlar del programa de cooperació que la Fundació volia posar en marxa al nostre país i a partir de llavors vàrem començar a col·laborar. Això va ser l'any 2002 i encara queda molt per fer...

En el rànking de Nacions Unides, Moçambic és el cinquè país més pobre del món

Crec que és igual d'important tenir la vista sana als països rics com als pobres. Si no es pot veure, resulta difícil treballar, i quasi impossible participar de forma activa a la societat. I en un país subdesenvolupat és encara molt més difícil, perquè no existeixen ni els recursos ni els ajuts amb què compten els països rics. A més, aquest problema s'agreuja en la infantesa.

Sempre els nens...

Per les condicions econòmiques de què parlava, la major part de les famílies no poden atendre'ls de manera adient. I això no ho és tot: també solen tenir més problemes de salut i nombrosos accidents. D'altra banda, els nens que tenen familiars cecs també en pateixen les conseqüències, perquè la seva missió consisteix a acompanyar els seus familiars, això els impedeix d'anar a l'escola i relacionar-se normalment amb companys de la seva edat. No poden tenir una vida normal. És un drama.

Doncs quan tornen a veure el cor se'ls hi deu d'obrir tant com els ulls

Es posen molt contents, sí. Alguns, fins i tot, canten i ballen. Tenen, com és natural, diverses formes de manifestar-se, perquè uns són més expressius que d'altres. Però el que tenen tots en comú és l'interès per conèixer el metge que els hi ha obert els ulls, per tal d'agrair-li.

Crec que la intervenció més freqüent és la cataracta

Sí, però les intervencions abasten tot tipus de patologies. És cert que atenem moltes cataractes, que són molt comunes al nostre país, però també fem operacions més difícils, com ara glaucomes, tumors...

Com situa Ulls del Món dins el conjunt d'ONG's existents?

Cadascuna té les seves particularitats; la seva manera de treballar. Ulls del Món entén quins són els problemes de Moçambic i quines les seves prioritats..., i actua amb un escrupulós respecte per la gent.

Potser algun dia la presència d'ONG's no serà necessària a Moçambic...

Als moçambiquesos ens dona seguretat poder resoldre els nostres problemes, estar preparats, tant els oftalmòlegs com les infermeres i la resta de personal sanitari. És veritat que volem estar ben preparats per saber donar resposta a les necessitats de la nostra gent.

Això m'obliga a demanar-li per la situació política del seu país

Recentment hi ha hagut eleccions presidencials. Des de febrer passat, el país el dirigeix Armando Emilio Guebuza del Frelimo. El Parlament, escollit democràticament el desembre del 2004, també compta amb una majoria d'aquest partit. És una situació estable, no hi ha guerra. Hi ha, doncs, bones perspectives per sortir de la situació de pobresa en què vivim.

Vostè és una dona amb un càrrec important al govern. És freqüent que al seu país hi hagi dones dirigint programes amb aquest grau de responsabilitat?

Hi ha moltes dones amb càrrecs de responsabilitat a Moçambic. A la història del nostre país, la dona sempre ha tingut un paper molt important en tots els àmbits. Són elles les que conserven la família, perquè en molts casos l'home ha d'emigrar per treballar i poder-se'n sortir. Elles dirigeixen la família, tenen cura de la casa, dels fills, van al camp... no li sembla aquesta es una responsabilitat altíssima?

Patrícia Fernández-Deu

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest missatge, indicant-nos que no te l'enviem més.